

Hmeljar izhaja po potrebi — Urejuje
in odgovarja uredniški odbor — Od-
govorni urednik Debič Boris — Tiska
Celjska tiskarna — Številka 8 din —
Za hmeljarje brezplačno — Poština
plačana v gotovini

Izdaja hmeljarski odbor pri OZZ Celje

Nasveti za junij

Čim smo prejšnji mesec oddali v tisk navodila za borbo proti suši v naših hmeljiščih, že je zamenjal sušni april deževni — preveč deževni in prehladni maj. Posledica tega je, da se v hmeljiščih dobro razvija plevel, hmelj pa v rasti zelo zaostaja. Odkopavanje, rez, postavljanje hmeljevk, prvo dodatno gnojenje, trebljenje in napeljavanje, smo več ali manj opravili pravočasno, zaostali pa smo z obdelovanjem hmeljišča, zlasti na težkih zemljah, ker nam je to preprečilo deževje; tako imamo v hmeljiščih zbito zemljo in bohoten plevel.

Delo v hmeljišču

Ker kaže sedaj, da bo tudi k nam našlo sonce, in da bodo nastopili toplejši dnevi, bo, upamo, hmelj nadomestil, kar je v aprilu in maju zamudil. Skrbeti pa moramo, da bo imel dovolj hrane na razpolago. Sedaj, ko je dovolj vlage, bo hmelj lahko izkoristil večje količine gnojil. Pri gnojenju z umetnimi gnojili pa upoštevajmo vedno za uspeh nadvse važno navodilo, da velike količine umetnega gnojja prenese lahko samo strukturna zemlja, z dovolj humusa. Drugo, na kar moramo misliti pri gnojenju v deževnih dneh, je:

skrbno paziti, da bomo dajali dovolj fosfornih in kalijevih gnojil, da ne bo pregnojenje z dušikom kot lansko leto, ker so se zaradi zadostne vlage lahko uveljavile vse zaloge dušika. Na peščenih lahkih tleh gnojimo večkrat v manjših dozah, ker je izpiranje v deževju občutno.

V juniju posvetimo vso skrb obdelavi zemlje. Ne pustimo, da bi imeli dolgo zaskorjeno zemljo, ampak odkopljimo zemljo po vsakem večjem dežju, ko se nam naredi skorja na površini. Korenine morajo poleg vlage in hrane imeti tudi dovolj zraka, saj dihaajo tako kot nadzemski deli rastline. V juniju bomo hmelj morali tudi obsuti, da se bodo dobro razvile rosne koreninice, in da bo hmelj lahko vsrkal dovolj hrane. Takoj za osipanjem pa zemljo še enkrat prerahljajmo s kultivatorjem ali brano. V juniju skrbimo, da bo pravočasno izvedeno drugo prirezovanje, ki bo v kratkem času sledilo prvemu, ker bo tedaj hmelj krepko odganjal. Letos se bo moral hmelj, zaradi zastanka spomladi, razviti v zelo kratkem času in hmeljarji bomo morali zelo dobro izrabiti čas, da bomo vsa dela v hmeljiščih pravočasno izvršili.

Inž. Kač Lojze:

Zaščita hmeljišč v juniju

Najvažnejša skrb v junijski zaščiti hmeljišč nam bo borba proti peronospori. V maju se peronospora ni utegnila v večjem obsegu razviti; bilo je sicer za njen razvoj dovolj vlage, primanjkovalo pa je toplote. Opazili pa smo jo v precejšnji meri na nežnih prizemnih listkih hmeljevih sejančkov, pa tudi na nekaterih tujih sortah hmelja v poizkusnem vrtu. Z dne dne maja pa se je pojavila peronospora tudi na goldingu, v zaprtih legah in težkih zemljah. Pričakovati je, da se bo v ugodnih prilikah kmalu v večji meri pojavila.

Uspešna borba proti peronospori je odvisna v prvi vrsti od pravočasnega škropljenja. Oglejmo si sedaj malo natančneje, kaj razumemo pod pravočasnim škropljenjem.

Škropiti moramo preden se peronospora pojavi. Kdaj je naugodnejši čas, da izvršimo škropljenje? Škropiti moramo med časom, ko spore pri zadostni vlagi in toploti dozore, in časom, ko se bolezen pojavi. Ta, tako imenovana inkubacijska doba, traja 2—10 dni. Brez zadostne vlage se spore sploh ne razvijajo. Kako hitro za dozoritevijo spor pa izbruhne bolezen, je odvisno od toplote. Čim ugodnejša toplota, tem krajši je čas, od pojava spor do znakov bolezni.

Peronospora se najbolje razvija pri čim večji vlažnosti, bodisi v obliki dežja, rose ali megle. Dežja mora

biti najmanj 10 mm, tako da premoči zgornjo plast zemlje. Močna rosa je odločilna tedaj, ko je hmelj še nizko pri tleh, če pa je hmelj že visoko na hmeljevkah, rosa nima odločilnega vpliva, pač pa megla, če se dolgo časa zadržuje v hmeljišču. Ugodno vpliva na razvoj glivice tudi zračna vlaga.

Hmeljna peronospora za temperaturo ni tako občutljiva, kot peronospora na vinski trti. Ugodna temperatura je 12—15°C, prav dobro pa se počuti tudi pri temperaturi 28°C.

Iz teh podatkov lahko napravimo naslednji zaključek: če ob primerno toplem vremenu, z zadostno zračno vlago, pade toliko dežja, da je gornji sloj zemlje premočen (ca. 10 mm) ali če imamo močno, dalj časa trajajočo meglo, se trosi peronospore razvijajo in pričakovati je pojav bolezni. Ta bo nastopila pri temperaturi 12—15°C že čez nekako 3—5 dni. V teh 5 dneh je treba izvesti škropljenje, če še nimamo hmelja z galico ali bakrenim apnom zavarovanega.

Pri, za peronosporo zelo občutljivih hmeljnih sortah, moramo škropiti v vlažnem poletju več kot 10 krat, medtem ko pri našem goldingu ni potrebno toliko škropljenje, moramo pa naše običajno 4kratno škropljenje res v redu izvršiti. Najvažnejši termini za škropljenje so naslednji: čas, ko začno odganjati stranske panoge, čas cvetenja in čas formiranja storžkov.

Proti koncu junija se bodo začele pojavljati stranske panoge in tedaj dobro pazimo, da ne bomo zamudili določenega roka, zlasti, če bo v tem času padla omenjena količina dežja. Že v začetku junija pa bodo proti peronospori morali škropiti tisti hmeljarji, ki imajo svoja hmeljišča na težji, vlažnejši zemlji ali v zaprtih legah, zlasti tam, kjer se rada zadržuje megla.

Ker ne moremo vnaprej vedeti kakšno bo vreme do jeseni, je prav, da se pripravimo za obe skrajnosti, in da mislimo tudi na borbo proti rdečemu pajku, v primeru toplega in suhega vremena. Če bomo napad rdečega pajka opazili že takoj v začetku, bomo uspešno uporabili proti njemu žvepleno-apneno brozgo, ki jo lahko primešamo bakrenemu apnu. Če kupimo ali skuhamo brozgo 20° Bè (po Beaumeju), vzamemo 2% koncentracijo, t. j. 2 litra na 100 litrov vode, če pa kupimo brozgo gostote 32° Bè, pa samo 1,5 l na 100 l. Poleg brozge lahko uporabimo tudi Cosan, Kumulus ali Sumpuröl; to so vsa koloidno zmleta žvepla, ki jih

razmočimo v vodi, in sicer tako, da predpisano količino najprej zmešamo v kašo z malo vode, potem pa zlijemo kašo v vso količino vode in premešamo. Cosan, ki ga dobimo v prodaji, je odlično koloidno žveplo in ga dajemo 30—40 dkg na 100 litrov.

Pri močnejših okužbah bomo škropili s pestoxom. Za škropljenje s pestoxom pa morate javiti na OZZ Celje ali Hmeljarski inštitut, da bo prišel k vam strokovnjak za zaščito. Pestox je, kot znano, zelo strupeno škropivo, in zato mora biti škropljenje z njim kontrolirano.

Obračajte se na zaščitnega referenta v KZ, ki naj bo v stalni zvezi z inštitutom. Javlja naj vsako vrsto obolenj na hmelju, kakor tudi na drugih kulturah. V inštitutu pa naj išče navodila za svoje delo na terenu.

O ušeh smo govorili že v majski številki. Opozorili bi vas le na to, da se po vrtovih, na cveticah in na mladem drevju, uši že močno pojavljajo, zato bodimo tudi v hmeljiških pazljiv.

Inž. Ferline Bogdan:

Pobude za poljsko delo v juniju

V normalnih letih, v juniju ne bi več pisali o setvi ali saditvi. Toda letošnja nenavadna pomlad pa nas le sili, da še tudi o tem spregovorimo nekoliko besed.

Pokazalo se je namreč, da so prav storili tisti, ki so, kolikor je bilo mogoče, hitro posejali jara žita. Seveda so to mogli storiti le tisti, ki so imeli njive pred zimo izorane. Če so potem, ko se je maj preobrnul v deževje, še izkoristili kakšne ure lepega vremena in postregli ozimnim in jarim žitom s kalijevimi in fosfornimi gnojili, so si po dveh izkušnjah zagotovili obilen pridelek. Izkušnja namreč uči, da je dodatno gnojenje pred klasanjem, ob zadostni preskrbi rastline z vlago, (bodisi z zimsko ali od padavin) vedno uspešno. Pazljivo je postopati le z dušičnatimi gnojili, ki jih ne bi smeli dati v veliki količini, nikoli pa brez istočasnega gnojenja s fosfornimi in kalijevimi gnojili. Kjer še žita niso preveč odrasla, bi kazalo zamujeno dodatno gnojenje še v juniju izvršiti. Pohiteti je tudi s plevljenjem, če ga do sedaj še nismo mogli izvršiti.

V kolikor se komu ne mudi s setvijo jarih žit v začetku spomladi, toliko bolj rad pohiti s saditvijo krompirja. Pri tem pa pozablja, da poznamo zgodnje, srednje in pozne sorte, ki imajo vsaka svoj čas za kalitev in za ves poznejši razvoj, oziroma za zorenje! Kdo je letos s poznimi sortami zgodaj silil v zemljo, ta bo imel plešasta krompirišča, deloma, ker se je krompir zadušil v vodi, deloma, ker je začel gniti, kar posebno rado nastopi, če smo semenske gomolje rezali. V juniju je še čas, da pleše posejemo z nizkim fižolom; seveda pa je tudi s to setvijo pohiteti, ker nas bo sicer plevel prehitel in nam delal preglavice do izkopa krompirja in še v prihodnjih letih. Zato je preudariti, če ni škoda manjša, če preveč plešast krompir preorjemo, njivo pa na novo posejemo s fižolom ali prosom. Z izkupičkom za te pridelke pa kupimo v jeseni potrebni jedilni krompir, za svinje pa koruzo, namesto odpadnega krompirja. Kdor je bil letos deležen pouka narave, kako se izbira krompir za seme in kdaj se posamezne sorte smejo saditi, da nasad ne postane plešast, naj v bodoče upošteva, da le celi gomolji, na svetlem prostoru malo nakaljeni in ob pravem času sajani, vedno in ob vseh prilikah šele zagotovijo zadovoljiv pridelek.

Prav lep pouk je narava dala tudi onim, ki so sadili koruzo, ko še dnevna srednja temperatura ni

dosegla 8—10° C, in ki so sadili za naše prilike neprikladno in prepozno sorto konjskih zob. Mnoge bledikave in plešaste posevke bi bilo potrebno preorati ali vsaj praznine posejati s fižolom, odnosno zasaditi s peso ali kolerabo. Semena tako imenovanih koruz »hitric«, ki dozoriijo v 90—100 dnevih, in ki jih še lahko v začetku junija sejemo, pri nas ni dobiti. Poizkusili bi še mogoče lahko s činkvantinom, ki pa mora biti pri nas že udomačen. Če bomo nabavili seme iz južnih krajev, bomo ugotovili, da je njegova življenjska doba enaka naši domači koruzi. Ta pojav podaljšanja rastne dobe je namreč popolnoma normalen, če se koruzno seme prenese z juga na sever. Če moramo koruzo preorati, ker je preveč plešasta ali sploh zaostala v rasti, potem zasejemo njivo z domačim koruznim semenom, toda za proizvodnjo zelene mase za kisanje. Da bo pridelek čim obilnejši, jo zasejemo v tako široke redi, da jo bomo lahko s stisnjenim planetom 2—3 krat okopali. Pokosimo jo, ko so storži v mlečni zrelosti in jo ensiliramo skupno s tretjo košnjo detelje ali lucerne. Ta ensilaža nam pri svinjah lahko zamenja krompir, če bo ta letos odrekel. Letos so deteljišča in travniki porasli z bujno krmo. Storimo vse, da jih bomo pravočasno pokosili in pridelek pravilno spravili. Pripravimo si strvi, ne samo za deteljo, temveč tudi za seno, in poučimo se v strokovnih knjigah, kdaj in kako je treba postopati, da bomo v krmi obvarovali najvišjo hranilno vrednost.

Končno pa še nekaj opozoril na muhavost vremena in na obdelavo zemlje. Kakšno bo vreme še do jeseni, nikdo ne zna prerokovati. Zato moramo biti pripravljeni na vse skrajnosti, na preveliko moč, na sušo in na zgodnji nastop zime. Zemlja v letošnji zimi ni vsepovsod dobro premrzla in ima zelo slab zlog. Pomladansko deževje in prisiljena obdelava, sta ta zlog še bolj pokvarila. Če bomo skušali zemljo napraviti godno z globokim obdelovanjem, jo bomo še bolj pokvarili. Letos kaže zemljo plitko obdelovati, zato pa čim večkrat, vedno pa takrat, kadar se je na površini napravila skorja. To navodilo velja za moč, kot tudi za sušo. Vedno naj bo zemlja čim bolj zračna na površini, v globini pa bodo to opravile, namesto nas, koristne bakterije, če skrbimo za drobno zrnatost in zračnost vrhnjega sloja. Tako se bo zlog, ki je letos pokvarjen, po naravni poti sam od sebe popravil in jesenska setev bo lahka in bolj uspešna, kot lanska.

Prijavite površine, zasajene s hmeljem!

Hmeljna komisija za Slovenijo v Žalcu potrebuje tudi to leto statistične podatke o površinah, zasajenih s hmeljem. Zaradi tega je tudi letos poslala občinskim ljudskim odborom tiskovine za prijavo hmeljskih površin. Občinski ljudski odbori so te tiskovine že razdelili med hmeljarje.

Res se je velika večina zavednih hmeljarjev pozivu odzvala in prijavila svoje hmeljske nasade. Nekateri nezavedni hmeljarji pa še niso izpolnili teh prijav, ker smatrajo, da to ni potrebno, in da za to nič ne dobijo.

Ne glede na to, da Uredba o obveznem prijavljanju s hmeljem zasajenih površin še velja in bodo hmeljarji, ki tega ne store, kaznovani, potrebuje Hmeljna komisija te podatke zaradi tega, da bi lahko na podlagi zasajene površine izračunali približno količino umetnih gnojil, premoga za sušenje hmelja, hmeljev, zaščitnih sredstev proti škodljivcem in drugih potrebščin, ki jih potrebujejo hmeljarji vsako leto. Te podatke iščejo pri Hmeljni komisiji vsa ona podjetja, ki oskrbujejo hmeljarje z vsem potrebnim.

Prav tako si izvozni oddelek »Hmezad« na podlagi ugotovljene hmeljske površine in na podlagi povprečnega hektarskega donosa zadnjih let, izračuna približen pridelek, ki ga lahko pričakuje v dotičnem letu, da si more uravnati prodajo hmelja v inozemstvo. Prodaja hmelja se prične že septembra, včasih pa že meseca avgusta, medtem ko je hmelj v celoti prevzet šele decembra in je šele takrat možno ugotoviti točno količino, ki je na razpolago za izvoz. Zaradi tega mora izvozni oddelek že vnaprej vedeti, s kakšno približno izvozno količino lahko računa, in to pred dokončanim prevzemom hmelja, da temu primerno uravna svoje ponudbe in zaključke.

Iz gornjega je razvidno, da so točni podatki o površinah, ki so zasajene s hmeljem, nujno potrebni in naj oni hmeljarji, ki prijavnice ne bodo izpolnili ali pa dali netočne podatke, pripišejo morebitne posledice samemu sebi.

Oddajte torej izpolnjene tiskovine, dokler je še čas, pristojnemu občinskemu ljudskemu odboru, ki jih bo nato dostavil nam.

Hmeljna komisija za Slovenijo
v Žalcu

Inž. Kač Lojze:

O stanju hmeljišč pri nas

Vremenske prilike letošnjega leta so izredne. Zima je bila v primerjavi z drugimi leti preveč suha in zemlja se ni mogla preskrbeti z zimsko vlago, ki ji služi kot rezerva preko pomladnih in poletnih mesecev. Sušni zimi sta sledila suha meseca marec in april, tako da smo se znašli pred majem brez zadostne količine vlage v zemlji. Aprilska dela v hmeljišču smo, zaradi suhega vremena, pravočasno in v redu opravili in čakali na maj v upanju, da bo vsaj ta mesec popravil, kar je bilo zamujenega. V aprilu se namreč, zaradi premale količine vlage in toplote, hmelj ni mogel začeti primerno razvijati. Res je v maju padlo dovolj, ali bolje rečeno preveč dežja, torej bi bilo, kar se vlage tiče, v redu, na žalost se pa hmelj zaradi neprestanega deževja in nizkih temperatur ni mogel razvijati kot bi bilo pričakovati. Če smo se konec aprila bali suše, se sedaj bojimo prekomerne vlage in pomanjkanja toplote. Vendar pa sedaj konec meseca kaže, da bo končno tudi nas obiskalo toplo in sončno vreme.

Kljub temu, da je hmelj res precej zaostal v rasti, nikar ne izgubimo poguma, kajti hmelj se bo, kot izredno hitro rastoča rastlina, v ugodnih vremenskih prilikah in pri dobrem gnoju, naglo razvil in nadomestil to, kar je v aprilu in maju zamudil. Vlaga je sedaj dovolj in ob primerni toploti bo hmelj kar vidno napredoval. Saj smo že v maju mogli opaziti, ko sta sredi meseca nastopila dva toplejša dneva, da je hmelj v pičlih dveh dneh dobro pognal, pa ga je hladnejše vreme na žalost zopet zaustavilo v rasti.

Neprimerno majsko vreme je tudi zaustavilo delo v hmeljiščih. Tako se je zlasti bohotno razvila plevel,

kajti ob tolikšni mokroti, zlasti v težjih zemljah, nisi našel primerne časa, da bi lahko šel s kultivatorjem v hmeljišče. Trte smo, zaradi slabe rasti, začeli napeljevati šele v drugi polovici meseca maja in lahko računamo, da je ca. 50 % hmeljišč bilo do 25. istega meseca napeljanih.

Kakšno je zdravstveno stanje naših hmeljišč?

Pojav kuštravcev je letos nekoliko močnejši kot lani, kar je razumljivo, saj je bil v lanskem vlažnem letu, ob nezadostni zaščiti, precej hujši napad peronospor kot prejšnja leta. Konec maja se je pojavila peronospora tudi že na nižjih listih mladega hmelja tik nad zemljo, medtem ko se okužba še ni pojavila na listih starejših rastlin.

Vsako leto v večji ali manjši meri nastopijo spomladi na naših hmeljiščih tudi bolhači. Vendar napad bolhačev, na hitro rastočemu hmelju, navadno ne naredi občutnejše škode. Letošnje leto pa so, zaradi hladnega vremena in slabe rasti, bolhači hmelju bolj škodovali kot običajno. V mnogih hmeljiščih so majhni hmeljski listi na gosto preluknjani. Nekaj posestnikov je svoja hmeljišča poprašilo z lindanovim praškom, da ne bi objestni bolhači naredili le preveč škode. Večina pa pričakuje toplega vremena, da bo hmelj s hitro rastjo ušel nadležnežem.

Oglejmo si zdaj še, kako uspeva hmelj drugod po Evropi, zlasti v Nemčiji, ki ima največ nasadov kvalitetnega hmelja. Stanje, ki vam ga bomo v teh poročilih prikazali, datira od 12. maja. Skoraj nikjer ni bila, niti pomlad, niti zima taka, kot si jih žele kmetovalci, in razvoj hmelja je povsod nekoliko zadržan.

...v Nemčiji

Hallertau

Po deževnem in mrzlem aprilu je v prvih sončnih majskih dneh hmelj krepko odgnal, takoj zatem nekoliko zaostal, vendar do srede maja dosegel pri zgodnji rezi 50 cm dolžine, medtem ko je pri pozni rezi odgnal šele 10 cm.

12. maja je bila večina žice napeljana, večina hmeljišč prerahljanih in začeli so napeljevati trte.

V začetku maja je bilo zaradi vlažnega vremena opaziti prve spore na kuštravcih, zato so se hmeljarji že sredi maja pripravljali na škropljenje z bakrenimi pripravki. Tu in tam so se pojavili bolhači in v nekaterih hmeljiščih ličinke majskega hrošča. Proti tem se bore s hexa preparati (pri nas uporabljamo Lindane, ki je tudi hexa preparat). V nekaterih hmeljiščih se pojavlja tudi bolezen na podzemeljskih delih trte *Fusarium*, ki povzroča odmiranje posameznih trt, pa tudi vse hmeljne rastline.

Spalt

Hmelj je, brez ozira na lego, precej enakomerno odgnal in sredi maja so začeli z napeljavanjem trt. V težkih zemljah so se v precejšnji meri pojavili bolhači in zadrževali rast. Kljub temu, da so v jeseni v nekaterih gnojiščih manj gnojili, so s pomladanskim gnojenjem skušali to nadoknaditi. Zdravstveno stanje je zadovoljivo.

Hersbrucker Gebirge

V aprilu je padlo več dežja kot navadno in na ta način je aprilsko deževje nadoknadilo pomanjkanje zimske vlage. Ko se je v maju dvignila temperatura, je hmelj naglo odgnal in so okrog 10. maja začeli z napeljavanjem trt. Marsikatero hmeljišče daje vtis nenakomernega razvoja. To pa zato, ker so mnogi sadeži odmrli zaradi *Fusariuma*. Kuštravci so se pojavili kot navadno. Bolhači pa so v nekaterih hmeljiščih, poleg hladnega vremena, precej zadrževali rast hmelja. Kljub lanskoletni slabši ceni, hmeljarji posvečajo hmeljišču tako pozornost, kot prejšnja leta.

Jura

Zaradi mokrega in vlažnega vremena je hmelj zelo počasi odganjal in je dosegel do 10. maja povprečno samo 10 cm dolžine. Pozno in zgodaj rezani hmelj sta enake velikosti. Rastlina je zaostala v rasti za 3 tedne in šele sredi maja se je hmelj začel hitreje razvijati.

Tett nang

Tudi v Tett nangu je zaradi mrzlega in vlažnega vremena zaostal hmelj v rasti za 10–14 dni. Medtem ko v normalnih letih v prvi polovici maja v Tett nangu že napeljujejo hmelj, je letos komaj prišel iz zemlje. V nekaterih krajih so se pojavili bolhači. V mnogih občinah so se letos masovno pojavili majski hrošči.

Rottenburg — Herrenberg — Weilderstadt

Sadeži so lepo prezimili. Tudi struktura zemlje je postala preko zime ugodna. V aprilu so bila zaradi suhega vremena vsa dela v hmeljiščih pravočasno ali celo predčasno opravljena. Hladno in deževno vreme v maju pa je hmelj zadržalo v rasti.

Novih nasadov hmeljarji niso postavljali, pač pa so izorali nekaj starih. Kljub grenkim izkušnjam leta 1953, obdelujejo svoja hmeljišča z vso skrbnostjo.

Rdečega pajka, ki se je navadno začel že v maju razmnoževati, zaradi slabega vremena še ni bilo opaziti.

Rheinpfalz

Hmelj je dobro prezimil. Rez hmelja pa se je kljub ugodnemu vremenu v aprilu, zavlekla za daljšo dobo, ker vedo hmeljarji iz izkušnje, da z rezjo ni hiteti. Razvoj hmelja je, zaradi različnega časa rezi, zelo različen.

V nižjih predelih opazajo pojav peronospor. V sadovnjakih pa so že opazili rdečega pajka.

Novih hmeljišč letos niso postavljali, tudi gnojenje je bilo letos manj izdatno kot druga leta. Brez običajne borbe proti škodljivcem pa tudi letos ne bo šlo.

...v Belgiji

Zaradi hudega mraza proti koncu januarja, hmelj v Belgiji ni dobro prezimil. Januarja je pritiskal namreč precejšen mraz brez snega, ki je povzročil, da je zmrznilo po mnogih hmeljiščih 2–5 % sadežev.

Marec in april sta bila suha in tako je hmelj v rasti precej zaostal. Tudi delo v hmeljiščih ni bilo povsod pravočasno izvršeno, vendar so do 6. maja

belgijski hmeljarji že škropili prvič proti peronospori. 4. maja je divjala v Poperingu nevihta z dežjem in točo, vendar brez hujših posledic. Dež je po suhi zimi in pomladi zelo ugodno vplival na razvoj hmelja.

Vedno bolj zamenjujejo v Belgiji angleško sorto Fuggles s hallertauškimi sadeži, tako da je letos že 3 četrtine hmeljišč zasajenih z nemškim hmeljem.

...v Franciji

Pretekla zima je bila zaradi velike suše in nizke temperature nekaj posebnega. V Strassbourgu je padlo preko zime 152 mm padavin, kar je za 142 mm pod povprečjem. V zimi so imeli dve daljši periodi zelo nizke temperature.

April je bil hladen in presuh, lepi dnevi so nastopili šele proti koncu meseca. Zaradi suhega vremena je bila rez v drugi polovici marca že končana. Hmelj je sorazmerno dobro prezimil, opaziti je bilo le nekaj gnilobe na sadežih, katere so zamenjali z zdravimi. Konec aprila je hmelj začel hitreje rasti.

V čem so največje težave v hmeljarstvu?

Pod naslovom »Zakaj krčenje hmeljskih površin« je v zadnji številki »Hmeljarja« obravnaval inž. Kač Lojze nekatere probleme, o katerih je potrebno razmišljati.

V tem članku pa bi se dotaknili še ostalih problemov, ki brez dvoma povzročajo negotovost med hmeljarji, zadruge pa so se znašle v skoraj nepremostljivih težavah.

Znano je, da so kmetijske zadruge v Savinjski dolini, kjer gojimo našo hmeljsko rastlino, v teku svoje poslovne dobe, vezane na potrebe po večjih obratnih sredstvih kot slične gospodarske organizacije drugih krajev. To nastaja spričo večjih potreb, ki jih zahteva hmeljska proizvodnja, glede na ostale kmetijske kulture. Vsako leto se namreč postavljajo pred hmeljarje občutne potrebe po reprodukcijskem materialu, zaščitnih sredstvih, premogu za sušenje, hmeljevkah itd. česar proizvajalci hmelja z lastnimi sredstvi ne zmorejo. Pri tem mu pomagajo splošne kmetijske zadruge, kamor so se vključili do zadnjega vsi hmeljarji. Da je temu tako, in da hmeljar dejansko potrebuje izdatno pomoč v teku proizvodnje, govorijo še posebno naslednja dejstva:

Hmeljska rastlina že ob novem nasadu zahteva visoke investicije (predpriprava zemlje, gnojenje, razkoličenje, preklje itd.), ki, upoštevajoč današnje cene materialu in obdelovalne stroške, znašajo na hektar čez 700.000 dinarjev, računajoč pri tem tudi nabavo hmeljevka za to površino. To je investicija, ki bi se morala v teku 10. letne življenjske dobe nasada vračati v obliki amortizacije. Če pa upoštevamo, da daje rastlina v prvem in drugem letu rasti minimalen pridelek (prvi letnik 50 kg, drugi pa 600 kg na hektar), ki ne krije proizvodnih stroškov prvih 2. let, kaj šele, da bi hmeljar računal na povračilo amortizacije, bi moral tedaj hmeljar upravičeno pričakovati na povračilo amortizacije šele v naslednjih 8 letih. Če vzamemo v roke svinčnik, nam pokaže izračun, da bi hmeljar moral n. pr. pri tretjem letniku ob normalni letini, upoštevajoč cene lanskega pridelka, poleg kritja stroškov letne proizvodnje, sprejeti povračilo amortizacije in izgubo prvih dveh let v višini 105.000 din na ha ali od 90 do 95 din po kg suhega hmelja.

Ta ugotovitev resno opozarja, da se morajo mero-dajni činitelji zamisliti ob razpravi, ko se bodo do-ločale cene letošnjemu pridelku. Vsi izračuni namreč kažejo, da lanskoletna povprečna cena 345 din za kg suhega hmelja ni stimulatívno vplivala na proiz-vajalca. Nasprotno pa vsi momenti kažejo, da visoki proizvodni stroški, zlasti pa nemogoče cene hmeljev-kam, že vplivajo na krčenje hmeljskih površin. To se kaže že v letošnji proizvodnji, ker bomo na podlagi sedanje ocenitve želi na okrog 83 ha manjših površinah kot lansko leto. To pojasnjuje, da bo v nor-malni letini, računajoč 1.100 kg pridelka na ha, ca. 90 ton manjši pridelek ali okrog 31 milijonov manjši bruto dohodek hmeljskih proizvajalcev. Seveda pri tem ne smemo pozabiti škode, ki jo bo ob tem izpadu trpel državni devizni sklad.

Zaradi prilično visokih proizvodnih stroškov, ki jih vsako leto redno zahteva hmeljska proizvodnja, pri-hajamo do tega, da se morajo hmeljarji preko leta po-služevati obratnih in investicijskih kreditov ali po-sojil, ker hmeljska rastlina od spomladi do septembra stalno zahteva, vrača pa šele ob prodaji pridelka t. j. ob zaključku leta. Kmetijske zadruge, kjer so včla-njeni hmeljarji, so seveda dolžne, kot njihove gospo-darske organizacije, da jim pomagajo, oziroma da skr-

bijo za pospeševanje kmetijstva sploh. Zato je razum-ljivo, da se hmeljarji z vsem zaupanjem obračajo na svoje gospodarske organizacije s prošnjo, da jim pri-skrbijo tista sredstva za letno proizvodnjo, ki jih sami zaradi relativno visokih pridelovalnih stroškov ne zmorejo.

Praksa predvojnih let kaže, da so hmeljarji prav zaradi izredno nizkih prodajnih cen hmelju, zaradi neorganizirane trgovine, kljub sorazmerno nizkim ce-nam reprod. materialu in s tem v zvezi nižjim proiz-vodnim stroškom, iskali v teku leta posojila od trgov-cev, dobro stoječih posestnikov ali od takrat obstoje-čih združnih hranilnic oz. posojilnic. Minimalne cene hmeljskemu pridelku pa so navajale hmeljarje na združevanje, kar priča takratna združna organizacija, čeravno v rokah nekaterih več ali manj špekulativnih ljudi. Po vojni so hmeljarji pristopili k obnovi hmelj-skih nasadov in tako delno prostovoljno, delno pa ob-vezno obnovili ca. 1.000 ha hmeljišč, tako da se je površina v času od leta 1950 povečala na 1.600 ha. Toda izkušnje predvojne dobe in težko ekonomsko stanje prvih povojnih let so hmeljarje dovedle do tega, da so si hmeljarstvo, zlasti odkup in prodaja pridelka, ure-dili na združni način. Spričo tega so že leta 1945 ustanovili bivšo hmeljarsko zadrugo, s sedežem v Žal-cu. Ta zadruga je vse do leta 1949 zadovoljivo pomagala članom — hmeljarjem, jim dobavljala najpotrebnejši reprodukcijski material, kreditirala ta material do prodaje pridelka, preskrbela kurjavo za sušenje, do-bavila hmeljarjem hmeljeveke z dolgoročnim odpla-čevanjem 3—4 let in končno poskrbela denarna sred-stva za plačilo obiralcev ter odkupila celotno hmelj-sko proizvodnjo. Ta način preskrbovanja hmeljarjev je v celoti zadovoljil potrebe proizvodnje, katerih sam hmeljar spričo visokih proizvodnih stroškov ni zmogel. Z reorganizacijo združništva, delno pa, ker ta hmeljarska zadruga v bistvu ni več predstavljala združne organizacije, temveč je prerastla v čisto od-kupno-prodajno podjetje, je bila zadruga likvidirana, vso skrb za proizvodnjo in pomoč hmeljarjem so pa prevzele splošne kmetijske zadruge, v katerih so bili hmeljarji še takrat večina vključeni.

Vsa zadeva okrog likvidacije bivše hmeljarske za-druge je brez dvoma bila dobro premotrena, posebno, ker je bilo predvideno, da bodo poslej hmeljarji krep-ko sodelovali s svojimi gospodarskimi organizacijami na terenu. Ob tem času pa začnejo nove težave, ki naglo naraščajo, in ki imajo svoj izvor predvsem v relativno nizkih cenah pridelkov in visokih proiz-vodnih stroških, o čemer smo že govorili. Nadaljnje težave pa povzroča problem preskrbovanja hmeljar-jev v teku proizvodnje. Do leta 1953 so kmetijske za-druge izposlovale večja obratna sredstva in s tem za-dostile potrebam po umetnih gnojilih, škropivu, pre-mogu itd., vtem ko je sedanje trg. podjetje Hmezad uspelo nabavo hmeljevka dolgoročno kreditirati v glav-nem s pomočjo rednih obratnih sredstev. Toda že v lanskem letu nastane vprašanje nadaljnjega krediti-ranja hmeljevka, kajti trg. podjetje Hmezad je obra-čunalo vse stare dolgove pri izplačilu hmelja in ti so bili prenešeni na kmetijske zadruge. Zadruge v tem času niso uspele dobiti investicijskega kredita, čeravno so imele urejeno jamstvo, temveč so to začasno reše-vale z obratnimi sredstvi, kljub temu, da nabava hmeljevka predstavlja investicijo (življenjska doba hmeljeveke je 10—12 let). Seveda je bila s tem zadru-gam povzročena škoda, ker se razpoložljiva obratna sredstva niso dovoljno obračala ter se je njih del

uporabljal za kritje 2—3 let starih dolgov na hmeljevkah. Narodna banka je sicer stalno obljubljala, da bodo KZ prejele investicijski kredit, in da naj začasno to vprašanje rešujejo z obratnimi sredstvi. Toda do zaključka leta 1953 ni bilo ničesar storjenega, kljub stalnim intervencijam s strani KZ, OZZ in njenega Hmelj. odbora. Ko pa je v tem letu stopil v veljavo nov gospodarski sistem, in s tem nov način kreditiranja, je vprašanje nadaljnega kreditiranja hmeljarstva prišlo še v težji položaj. Znano je, da so gospodarske organizacije za tekoče leto prejele, navzlic verjetno večjim potrebam kot lansko leto, tako tudi kmetijske zadruge, omejena stalna obratna sredstva, ki ne zadoščajo niti za normalno poslovanje obratov. Zaradi tega se KZ udeležujejo natečajev za dodatna obratna sredstva, s tem rešujejo najnujnejše tekoče posle, vendar pa se še kljub temu nahajajo v znatnih zadolžitvah proti dobaviteljem. Ker se pri dodeljevanju stalnih obratnih sredstev ni upoštevalo izrednih potreb, ki jih zahteva hmeljarstvo, so se KZ znašle v velikih težavah glede plačevanja dolgov za dobavljena umetna gnojila, zaščitna sredstva, premog itd., torej za sredstva, ki so nujna in upravičena za normalno hmeljsko proizvodnjo. Omeniti moramo, da so zadruge z zahtevki za dodatna sredstva, zaradi prenizko ponujenih obrestnih mer, večkrat izpadle; šele v zadnjem času so uspele dobiti sredstva, ki pa seveda zdaleč ne zadostujejo za stalne potrebe na tem področju. Zato je rešitev problema na hmeljarskem področju ta, da kmetijske zadruge prejmejo stalna obratna sredstva ali vsaj dopolnilna obratna sredstva z vsaj 8 mesečnim rokom odplačila v takšni višini, ki bo zadoščala za normalno poslovanje njihovih obratov, obenem pa krila tekoče potrebe hmeljske proizvodnje.

S tem pa še ni rešeno vprašanje hmeljev. Ta problem, ki je čedalje težji, pa se lahko zadovoljivo reši le z investicijskim kreditom za dobo 3—4 let, kajti to je dolgoletna investicija, ki stane za 1 ha po sedanjih cenah preko 400.000 din in katere hmeljar ne more poravnati v prvem ali drugem letu po nakupu hmeljev. Četrty natečaj za investicije v kmetijstvu, ki je bil namenjen tudi za privatna kmetijska gospodarstva, sicer predvideva nabavo kredita do 100.000 dinarjev, s čimer je dana ena možnost za delno kritje dolgov na hmeljevkah. Toda dejstvo, da imamo prilično število, okrog 1.000 hmeljarjev, ki dolgujejo na hmeljevkah do 200.000 din, pojasnjuje, da bi bilo to vprašanje v najboljšem primeru samo delno rešeno. Odprto bi ostalo tedaj še vedno vprašanje dela dolgov, ki bi še naprej bremenili obratna sredstva kmetijskih zadrug. Zato je potrebno vprašanje kreditiranja hmeljev urediti z dodelitvijo investicijskih kreditov preko kmetijskih zadrug, ne pa z obratnimi ali celo z dodatnimi obratnimi krediti, ki jih je treba vsake 3 mesece obnavljati.

Zaradi tega kreditiranja so vse kmetijske zadruge na hmeljskem področju uredile vprašanje jamstva s tem, da imajo člani — hmeljarji plačane stalne deleže po 1.000 din in dodatne deleže od 1—3 din na sadiko hmelja, oba deleža z desetkratnim jamstvom. Na podlagi tega jamstva in različnih skladov osnovnih sredstev itd., je sleherna KZ kreditno sposobna, da najame zadostna obratna sredstva, prav tako tudi, da najame investicijski kredit za nabavo hmeljev. Smatramo, da pri najemanju teh kreditov res niso potrebni žiranti, ker je po eni strani zadruga kreditno dovolj močna, po drugi strani pa se lahko ugotovi vsak čas premoženjsko stanje posameznega hmeljarja. Končno pa gre obračun za prodani hmelj preko KZ, ki je dolžna poskrbeti, da se obračunajo pred izplačilom letne obveznosti posameznim hmeljarjem.

Glede letnih potreb za hmeljarstvo naj navedemo v ilustracijo še tole: Za reprodukcijski material potrebujejo KZ oz. preko njih hmeljarji na območju celjskega in šostanjskega okraja, upoštevajoč cene iz leta 1953, naslednja sredstva: za umetna gnojila 30 milijonov, za zaščitna sredstva 2.400.000 din, za kurjavo 12 milijonov in za stroške obiranja ca. 60 milijonov din. Če seštejemo, znašajo te najnujnejše potrebe okrog 105 milijonov din in pade povprečno na vsako od ca. 30 zadrug, kjer goje hmelj, povprečna letna potreba za dodatna sredstva 3.400.000 din.

Skupne potrebe po investicijskih sredstvih za hmeljeve, ne računajoč znatne potrebe po gradnji novih in vzdrževanju obstoječih sušilnic ter škropilnih naprav, znašajo za celotno območje od 35 do 40 milijonov din letno.

Ti problemi zahtevajo preudarne rešitve, ker v bodoče lahko računamo na znatno zmanjšanje hmeljskih površin. Iz povedanega sledi, da se moramo zavzeti za ugodno rešitev teh problemov našega hmeljarstva, katero sorazmerno na zelo mali površini zemlje (1.600 ha) daje letno lep prispevek v sklad sredstev za našo socialistično graditev. Zato v zvezi s tem zaupanjem pričakujejo hmeljarji naslednje rešitve:

1. Reguliranje cene pridelku tako, da bo določena prodajna cena krila stroške proizvodnje in vsaj delno stimulirala trud ter vestno izvrševanje strokovnega dela hmeljarjev.

2. Da se kmetijskim zadrugam na hmeljarskem področju, spričo urejenih jamstev, dodelijo zadostna stalna ali obratna sredstva, z rokom odplačila najmanj 8 mesecev po največ 3% obrestni meri.

3. Da se za dolgoročne investicije, predvsem za nabavo hmeljev, hmeljskih sušilnic, škropilnic in temu slično, daje vsako leto potrebni investicijski kredit, ki bi se naj vračal v dobi 3—5 let, z nižjo obrestno mero.

Ob ureditvi teh vprašanj računamo, da bomo do leta 1962, kot predvideva okrajni kmetijski načrt, dvignili površino na 2.500 ha, kar odgovarja predvojnim površinam, dvignili pa bomo tudi hektarski donos od dosedanjih 1.100 na 1.300 kg, predvsem pa dvignili kvaliteto pridelka, ki bo lahko konkuriral ostalim hmeljem na svetovnih tržiščih.

Hmeljarski odbor

POSLOVALNICA

Dragerija

(bivša Sanitas v Prešernovi ulici) v Celju
ima stalno na zalogi

toplomerje za hmeljarje

tu- in inozemskega
izvora po primernih cenah

Ob zaključku prvega letnika hmeljarske šole

Še nekaj dni in prvoletni pouk na hmeljarski šoli v Vrbju bo končan. Sledila bo polletna praksa na šolskem posestvu in prvo leto na novo ustanovljeni hmeljarski šoli bo za nami.

Da smo prišli z našo, toliko zaželeno, hmeljarsko šolo tako daleč, je bilo treba premagati mnogo težav, ne samo pri ustanovitvi, ampak tudi pri poslovanju te naše nove ustanove. Z vsakim dnem si je vodstvo šole pridobilo novih izkušenj in uspešneje reševalo probleme internata, pouka in prakse. Ni lahko vskladiti pouk in prakso na šoli tako, da zadostimo pri tem interesom posestva in pedagoškim interesom, zlasti na novo ustanovljeni šoli, vendar so tudi tu vedno uspešneje premagovati začetne težave.

Ob zaključku prvega leta pa so se pojavili novi problemi in o teh bi se na kratko pogovorili.

Preden smo se odločili, kakšna bo hmeljarska šola v Vrbju, smo pozvali v »Hmeljarju« Savinčane in kmetijske odnosno šolske strokovnjake, naj objavljajo svoje mnenje v našem časopisu, da bodo ti prispevki pomagali pri odločitvi. Odziv ni bil posebno velik, zlasti od strani praktičnih hmeljarjev. Odločili smo se za dvoletno šolo: prvo leto naj bi bilo namenjeno splošni izobrazbi in splošnemu delu, drugo leto pa specialnemu delu kmetijskih predmetov. Ta dvoletni sistem se nam je zdel primeren vsaj za prva leta naše šole, ko smo morali sprejemati dijakke brez predpisane predizobrazbe, ki bi morala za specialno šolo obsegati sedemletko, dvoletno kmetijsko-gospodarsko šolo in enoletno nižjo kmetijsko šolo.

Pri iskanju učencev po terenu pa se je pokazalo, da hmeljarji najbolj pomišljajo, če bi poslali svojega sina v šolo, zaradi dveletne odsotnosti. Na vsaki kmetiji težko pogrešajo pomoč 17—18 letnega fanta za dobo dveh let.

Novosti iz zaščite

Novo zaščitno sredstvo proti ušem in rdečemu pajku

Tovarne, ki izdelujejo zaščitna sredstva proti boleznim in škodljivcem, stalno proizvajajo nova škropiva in prašiva, nekatera z večjim, druga z manjšim uspehom. Posebno pozornost zasluži novo škropivo terra sytam, ki so ga pred nedavnim začeli izdelovati v Angliji. V Angliji preizkušajo novo sredstvo proti sesajočim žuželkam že dve leti, in kakor nam govore rezultati njihovega poizkusnega dela, vse kaže, da bomo z njim zlasti v hmeljarstvu dosegli nov uspeh v borbi proti ušem in rdečemu pajku. Zato bi naše hmeljarje radi opozorili na to sredstvo, čeprav ga pri nas še ni v prodaji, bo pa verjetno zaradi enostavnosti v uporabi in izredne učinkovitosti kmalu prodril tudi k nam.

Terra sytam je sredstvo podobno pestoxu, to se pravi, da pride v rastlinski sok in ga zastrupi za vse sesajoče žuželke, kot so to navadne uši, kaparji in rdeči pajek. Tudi terra sytam je strupen ne samo za žuželke, ampak tudi za ljudi, ima pa to prednost pred drugimi parationskimi škropivi, da z njim ni treba škropiti, ampak samo zalivamo rastlino. Na ta način se pri uporabi tega sredstva zmanjša nevarnost za škropilnice, kajti, ker z raztopino terra sytama samo zalivamo rastline, se ni bati, da bi se pri škropljenju zmocili. Prav tako nam pri tem načinu uporabe v vetrovnem vremenu ne zanaša škropiva na sosednjo njivo in zastruplja tam druge rastline, kar je zlasti nezaželeno pri krmskih rastlinah in zelenjavi.

Poizkusi v Angliji, pri katerih so sodelovali tudi hmeljarji, so pokazali, da je zadostno enkratno zalivanje, ko je hmelj visok 180 cm, da se ohrani hmelj neokužen do obiranja. Za zalivanje pripravijo 1,5 do 2,5% raztopino in polijejo na korenski vrat en del

Na drugi strani smo pri letošnjem pouku na naši šoli videli, da bi učni načrt predelali v krajšem času, če bi bili vsi naši učenci absolventi dveletnih kmetijsko-gospodarskih šol. Te šole skrbje, da kmečka mladina ohrani stik s šolo, da ne pozabi vsega, kar se je v sedemletkah naučila, ji poglobljala splošno izobrazbo in jo uspešno uvajajo v kmetijske predmete. Organizacija in poučevanje se v gospodarskih šolah iz leta v leto izpopolnjuje. Vsako leto imamo več gospodarskih šol, tako da bo v kratkem času omogočeno slehernemu mladincu in mladinki na vasi obiskovanje le-teh. V letošnjem letu so na hmeljarskem področju delovale naslednje kmetijsko-gospodarske šole: v Braslovčah, Taboru, Vranskem, Polzeli, Žalcu in Vojniku, za drugo leto pa so predvidene še v Preboldu in Medlogu. V Braslovčah smo imeli letos že drugo leto absolvente 2. letnika.

Ker je torej pričakovati, da bomo lahko že l. 1955 vpisovali v Hmeljarsko šolo v Vrbju le absolvente kmetijsko-gospodarskih šol, smo pri Hmeljarskem odboru sklenili, da bo samo 1 letnik učencev obiskoval Hmeljarsko šolo 2 leti, medtem ko bo za naslednje letnike učni načrt prikrojen tako, da bo učna snov predelana v enem letu.

Potemtakem bo hmeljarska šola v Vrbju od leta 1955 enoletna. V zimskih semestrih bo pouk prilagoden splošnim kmetijskim predmetom, letni semestri pa specialnim predmetom, s posebnim poudarkom na praksi. V program šole pa bodo sprejeti krajši tečajji za absolvente hmeljarske šole. S predavanji na teh tečajjih bodo predavatelji izpopolnjevali znanje svojih bivših učencev z najnovejšimi izsledki v kmetijstvu in pomagali pri reševanju nalog na posestvu, kjer delajo.

K.

raztopine. Potrebujemo torej samo sod, ki ga vozimo po hmeljišču in zajemalko, s katero zalivamo.

Če bomo letos še pravočasno dobili sredstvo v inštitut za preizkušnjo, vam bomo v jeseni sporočili, če se bo sredstvo tudi pri nas izkazalo tako učinkovito kot v Angliji.

Organska sredstva proti peronospori

Druga novost v zaščiti, ki se bo, kakor kaže, tudi masovno razvila in zasluži našo pozornost, so nova sredstva proti peronospori. Kot je znano, uporabljamo proti peronospori bakrene pripravke; ker pa je baker zelo draga kovina (to na žalost občutimo pri letošnjih cenah bakrenega apna), in ker zaloge bakra niso neizčrpne, si znanstveniki že dalj časa prizadevajo, da bi našli druga zaščitna sredstva, ki bi bila prav tako učinkovita proti peronospori, pa ne bi vsebovala bakra.

Največ uspeha so dosegli s organskimi sredstvi, ki bazirajo na ftaleinski kislini. Taka sredstva že v veliki meri uporabljajo v Ameriki, pa tudi v Evropi. V vinogradništvu so se nova sredstva odlično obnesla, kar potrjujejo tudi poizkusi, ki so jih vršili na Vinarskem inštitutu v Mariboru.

V zadnji številki »Rundschau-a« beremo, da so se organska sredstva proti peronospori začela uporabljati tudi v hmeljarstvu. V Ameriki jih uporabljajo že dolgo, v Nemčiji pa je lansko leto Biološki zvezni zavod priznal prvi organski preparat proti peronospori, in sicer dithane.

Po poročilu lahko povzamemo, da bodo organska sredstva prav tako kot pri vinski trti, tudi pri hmelju ugodno vplivala na asimilacijo in s tem na razvoj hmelja.

Podatki o novi škropilnici tipa MŠH-1

Poročali smo že o novih škropilnicah za naša hmeljišča, ki jih bo po prizadevanju Hmeljarskega odbora v bodoče dobavljala Mariborska tovarna poljedelskih strojev za potrebe hmeljarstva.

Hmeljarski odbor, spremljajoč probleme zaščite v lanskem letu, je sporazumno s Tovarno poljedelskih strojev v Mariboru našel rešitev za škropilnico, ki v celoti odgovarja potrebam v hmeljarstvu, ki pa se bo lahko učinkovito uporabljala tudi za zaščito ostalih poljskih kultur. Te škropilnice bodo najkasneje do 15. junija v celoti dobavljene kmetijskim zadrugam, katere so oddale naročila. Škropilnica stane 420.000 dinarjev brez regresa. Vse pa kaže, da bo odobren regres v zadovoljivi višini in računamo, da bo škropilnica stala kmetijske zadruge ca. 200 do 210 tisoč dinarjev.

Da bi se hmeljarji podrobneje spoznali s podatki te škropilnice, navajamo v naslednjem podatke o škropilnici, in sicer:

Vsebina soda	200,00 lit.
Višina škropilnice	1,10 m
Prosta višina pod okvirjem	0,42 m
Celot. dolžina škropilnice z ojesi	4,00 m
Širina škropilnice	0,95 m
Širina tira	0,84 m
Naprava za razširitev tira	0,50 m
Teža celotne škropilnice okrog	310,00 kg

Črpalka:

Tip črpalke je TPS — NBC I dvoblatna	
Število obratov	280 v min.
Zmogljivost	311 v min.
Delovni pritisk	10, 20, 30, 40 Atm
Teža same črpalke	57 kg

X Motor:

Motor je 4 taktni, znamke Villiers	
- Mark 25	
Trajna moč motorja	3 HP
Število obratov	850 v min.
Prostornina bencinskega tanka	3 lit.
Vsebina olja v karterju	2 lit.

Škropilnica MŠH-1 je opremljena s priznано dvoblatno črpalko, ki je grajena po najnovejših izkušnjah

za škropljenje hmeljskih nasadov in poljskih kultur. Pogonska os črpalke je vležajena v krogličnih ležajih in teče po oljni kopeli. Bati črpalke iz umetnega gumija so odporni proti oljem in lahko izmenljivi ter avtomatično tesnijo brez pritegovanja. Kroglični ventili so skoraj neobčutljivi za nesnažno škropivo, ventilni sedeži pa so uporabljivi z obeh strani. Z varnostnim ventilom se da pritisk poljubno uravnjavati na 10, 20, 30 in 40 atm. Škropilnica je opremljena z avtomatičnim mešalcem na pogon z verigo. Sod je iz hrastovega lesa in daje stroju primerno obliko. Škropilnica se premika na 4 gumijastih kolesih, od katerih sta zadnji dve manjšega premera in poljubno gibljivi v smeri vožnje. Da se hmelj pri škropljenju ne poškoduje, je škropilnica ob straneh opremljena z dvema ščitnikoma.

Škropilnica je uporabljiva tudi za škropljenje poljskih kultur (krompirja in slično), ker ima zaradi tega predvideno dovoljno prosto višino pod okvirjem. Večja gumijasta kolesa se pri škropljenju poljskih kultur lahko razširijo in prilagodijo posejanim kulturam, vtem ko se lahko manjši kolesi snameta, v primeru potrebe pa montira samo eno kolo v sredini okvirja, kjer je za to predviden ležaj. Škropilna naprava za poljsko škropljenje je opremljena z vzmetmi, da se lahko samostojno izogiba ovir na polju. Škropilna širina za poljsko škropljenje je ca. 5 m, medtem ko je za škropljenje hmelja uspešen domet 8—9 m višine. Škropilnica je končno opremljena z dvojnimi visokotlačnimi gumijastimi cevmi dolž. 10 m in škropilnima palicama od 0,5 in 1 m dolžine. Škropilnica je na konjsko vprego, ki se lahko uporablja brez oj ali pa z njimi. Lahko pa se prevaža tudi z ostalimi sredstvi, n. pr. traktorjem itd. Sod škropilnice je opremljen z dvema sitoma, sesalnim in dovodnim, pri čemer se da sesalnemu situ mreža na zelo lahek način očistiti ali zamenjati.

To je nekaj podatkov, ki opisujejo značilnosti tega novega tipa škropilnice. Nedvomno, da se bodo pokazale pri praktičnem delu tudi hibe, ki jih bo potrebno odpraviti, bodo pa nam služile za nadaljnjo popolnejšo izdelavo škropilnic domače proizvodnje za potrebe našega hmeljarstva.

K. K.

Jelovšek Jože:

Vtisi s potovanja na sejo Evropskega biroja za hmeljarstvo v Strassbourgu in poročilo s seje

(Nadaljevanje in konec.)

Dne 10. aprila je bila redna seja Evropskega biroja za hmeljarstvo. Navzoči so bili zastopniki Zap. Nemčije, Anglije, Francije in Jugoslavije.

Navzoči so obravnavali stanje hmeljarstva in izražali svoje mnenje o trgovini s hmeljem. Razumljivo je, da so delegati največ zagovarjali koristi svojih dežel. Zato je bila razprava živahna, včasih kar burna. Moram pa poudariti, da stališča nekaterih delegatov niso bila popolnoma v skladu z lepimi besedami, ki smo jih slišali od njih na lanskem kongresu v Žalcu. Skušal bom navesti nekaj najzanimivejših podatkov iz teh razprav.

Anglija: Vlada je odločila, da je potrebno obratiti le 80% zasajenih površin. Na ta način so dosegli, da je ostala cena hmelja letnika 1953 stabilna. Zaradi tega tudi izvoz hmelja ni dosegel običajne višine. Anglija ima samo 900 proizvajalcev in 30 trgovcev s hmeljem. Ima pa provenienčni zakon, po katerem

lahko izdaja ukrepe in nadzoruje vso trgovino s hmeljem.

Na seji so si angleški delegati zelo prizadevali, da bi uvoz žlahtnega hmelja v njihovo državo popolnoma omejili. Proti takšnemu stališču sta posebno naša delegata ostro protestirala. Končno so se zastopniki vseh udeleženih dežel sporazumeli naslednje: Oskrbeti je potrebno lastno deželo najprej s hmeljem, ki ga sama prideluje, pivovarne pa se dovoli uvoziti le toliko žlahtnega hmelja, kolikor ga rabijo za izboljšanje kvalitete piva. Pivovarne morajo svoje potrebe za uvoz hmelja pravočasno javiti, da jih bo možno upoštevati pri določanju kvote.

Nemčija: Ta država ima pod hmeljem 8491 ha t. j. 871 ha več kakor leta 1952. Te površine obdeluje ca. 11.000 hmeljskih producentov, za odkup pa skrbi ca. 300 privatnih trgovcev. Cenitev pridelka letnika 1953 je bila od 253.000 do 283.000 centov (cent po 50 kg).

Pridelek pa je stvarno znašal 350.000 centov ali povprečno 44 centov na 1 ha. Zaloga neprodanega hmelja znaša še v pokrajini Hallertau 5.000 centov, v Hersbruck 1.000 centov, v ostalih pokrajinah pa 2.000 centov (takšna je bila situacija v času, ko se je pisec nahajal na seji Evropskega biroja — op. ur.). Začetne cene so se gibale okoli 300 DM za cent in so nazadnje padle na 80 do 100 DM. Sedaj so cene nekoliko čvrstejše in se sučejo okoli 180 DM za 1 cent. Nemčija je izvozila ca. 150.000 centov lanskega pridelka.

Zaradi neorganizirane trgovine, ki jo imajo v rokah izključno privatni trgovci, ni mogel nihče intervenirati proti postavljenim cenam. Hmeljarske organizacije sedaj ugotavljajo imena tistih trgovcev, ki so postavili tako porazno nizke cene in nameravajo imena teh trgovcev javno razglasiti. Izkušnje o takšni neorganizirani trgovini so prisilile Nemce, da so začeli z vso naglico ustanavljati odkupne zadrage. Računajo, da bo do prihodnje sezone včlanjenih ca. 75% producentov. Vsak producent vloži kot glavnico 500 DM na 1 ha hmeljske površine. Odkupne zadrage bodo prevzemale hmelj v komisijsko prodajo. Producent bo dobil pri dovozu hmelja 50% predujma približne povprečne cene, ki se bo formirala ob žetvi, ostanek pa bo dobil, ko bo zadruga hmelj prodala ter napravila obračun in bilanco. Nemški producenti so imeli letos zaradi neorganizirane prodaje ca. 20 milijonov DM izgube. Naš zastopnik je že v mesecu februarju opozoril nemške producente na izredno nesolidne ponudbe nemških trgovcev v inozemstvu. Tudi naša trgovina je morala na južnoameriškem tržišču popustiti do 50% od postavljenih ponudb, ker so nemški trgovci z nenormalno nizko ponujenimi cenami na tem tržišču vplivali tudi na prodajo našega hmelja. Nemško časopisje, ki priobčuje hmeljska poročila, je naše opozorilo natisnilo na vidnih mestih in tako povzročilo veliko nezadovoljstvo producentov proti svojim trgovcem.

Z ozirom na to, da ima Nemčija 8491 ha registriranih in ca. 1000 ha še neregistriranih površin pod hmeljem, so jugoslovanski zastopniki zahtevali, da naj nemški producenti v tekočem letu izorjejo hmelj na neprijavljenih površinah. Nemški pridelek hmelja bi se tako zmanjšal za ca. 4.000 centov več, kakor ga pridelata Slovenija. Naši zastopniki so se pritožili tudi zaradi nelojalne konkurence nemških trgovcev. Vkljub temu, da smo morali na inozemskem trgu popustiti za ca. 40% od prvotnih ponudb, smo vendarle obdržali trg v naših rokah. Imamo vtis, da je nemška trgovina napela vse sile in poskusila vse možnosti, da bi izločila Jugoslavijo iz svetovnega trga. Toda ti naporji nemških trgovcev so bili zaman. Posledice tega eksperimenta so bile, da so cene hmelju padle, evropski pridelovalci hmelja pa so zaradi umazane trgovine nemških trgovcev izgubili milijonske zneske. Poudariti moram, da je naše blago, kljub popuščanju, doseglo razmeroma dobro ceno. Če bo Nemčiji res uspelo organizirati svoje producente v prodajne zadrage, bodo verjetno slični primeri v bodoče manj mogoči. Vsekakor pa bomo morali tudi v bodoče biti zelo budni.

Nemška delegacija je skušala naše navedbe izpodbijati, delno pa jih je priznala. Priznati ni hotela, da imajo nemški producenti ca. 1.000 ha neprijavljenih površin, češ, da mnenje o teh nekakšnih »črnihi« površinah razširjajo po raznih državah njim nenačlenjeni ljudje, v resnici pa da te površine ne obstoje. Nemčija nima popolnega provenienčnega zakona in so zato vendarle možne (in verjetne — op. ur.) vse te mahinacije.

Na 25 posestvih v Nemčiji je bilo ugotovljeno, da je hektarski donos 27,7 centa, stroški na 50 kg pa znašajo 229 DM. Rekli smo, da Nemčija nima popolne-

ga provenienčnega zakona — ima pa zakon, da se v pivovarstvu ne smejo uporabljati nobeni kemični dodatki namesto hmelja.

Francija: Ta država ima 1470 ha površin zasajenih s hmeljem, t. j. 40 ha več kakor v letu 1952. Lani je znašal pridelek 49.000 centov. Severna Francija ima še ca. 1.000 centov neprodanega hmelja. Tudi v Alzaciji leži še precej neprodanega. Trudili smo se, da bi ugotovili neprodane količine, vendar nam to ni uspelo. Francozi so imeli pred kratkim zasnovano večjo kupčijo z Vzhodno Nemčijo, ki pa ni uspela. Uvoz hmelja v Francijo je čvrsto določen. Za letnik 1953 je bilo določenih 840 ton. Države, iz katerih se naj hmelj uvozi, niso določene, temveč samo količina. Ugotovljeno je, da je Francija uvozila poleg češkega in nemškega tudi nekaj ameriškega hmelja, ki ga pa država ne bo več dovolila uvažati, ker je nežlahten.

Letos bodo skrčili površine na obseg iz leta 1952 t. j. na 1.430 ha.

Za letnik 1953 nismo mogli ugotoviti povprečne prodajne cene, ker obstoje še večje količine neprodanega hmelja. Odkupne zadrage so v pretežni večini vzele hmelj v komisijsko prodajo. Šele, ko bo ves hmelj prodan, bo določena povprečna cena.

Med Francijo in Jugoslavijo je dogovor, da lahko naša država izvozi v Francijo 100 ton našega pridelka. Ko pa je Jugoslavija zaprosila za tako imenovan simboličen uvoz 10 ton v Francijo, pa ta ni dala uvoznega dovoljenja, češ, da so njene potrebe po inozemskem hmelju krute. Francija je uvozila poleg ameriškega tudi 360 ton nemškega in 70 ton češkega hmelja. Naši zastopniki so protestirali proti uvozu češkega hmelja, ker Češkoslovaška ni članica Evropskega biroja za hmeljarstvo. G. Kaufmann, ki je član odbora Evropskega biroja in istočasno francoski narodni poslanec, je izjavil, da on ni posredoval pri francoski vladi izrecno proti uvozu našega hmelja, ampak je protestiral proti uvozu hmelja iz katerekoli države z ozirom na to, da je bila določena uvozna kvota 840 ton že prekoračena. Po njegovem mnenju je Jugoslavija prepozno vložila prošnjo za uvoz svojega hmelja. Tako je naša država izvozila v Francijo le 8,8 ton letnika 1953.

Cene francoskemu hmelju so še danes na določeni višini.

Francija nima provenienčnega zakona, vendar ga sedaj pripravljajo.

Belgija: Pod hmeljem ima 747 ha površin ali 70 ha več kot leta 1952. V preteklem letu je pridelala 27.835 centov hmelja. Neprodanega leži še ca. 450.000 funtov (ali 204.500 kg). Cena v aprilu je bila od 800 do 1.500 Bfr za 50 kg. Menijo, da bo skrčenje površin v letu 1954 minimalno. Izorali bodo okrog 50 ha hmelja vrste fuggles in ga nadomestili s hallertauskimi, doma gojenimi sadikami.

Pri kmetijskem ministrstvu je ustanovljena komisija, ki ima nalogo pripraviti provenienčni zakon. Ta zakon bo med drugim določal plombiranje hmeljskih bal producentov, izstavljanje certifikatov za razne vrste hmelja za izvoz in nadzor nad uvozom in izvozom hmelja.

Po medsebojni pogodbi bi smela Jugoslavija izvoziti v Belgijo 3.000 centov hmelja, vendar pa je Jugoslavija izvozila le 27 ton. Proti nadaljnjemu uvozu so protestirali belgijski producenti, češ, da ima Jugoslavija kvaliteto slabši hmelj kot pa Belgija. Ko so naši zastopniki na seji Evropskega biroja načeli te belgijske trditve, je vsem prisotnim šlo na smeh, saj je ugotovljeno, da naš hmelj že desetletja prednjači. Učinek našega protesta proti takšnemu načinu zaviranja našega izvoza v Belgijo bi bil nedvomno

večji, če bi bili prisotni tudi belgijski zastopniki, ki se seje niso udeležili zaradi državno-zborskih volitev. Vsekakor se nam zdi čudno, da je g. Samyn v imenu producentov interveniral pri svoji vladi proti uvozu našega hmelja, saj sta obe državi članici Evropskega biroja in sta tako dolžni podpirati tiste države, ki so v Evropskem biroju včlanjene. Tako pa je belgijska vlada dovolila uvoz 250 ton hmelja iz Nemčije in 300 ton iz Češkoslovaške. Kljub našim protestom pa mi nismo dobili uvoznih dovoljenj. Kot vidimo, pravilo, da se bodo v Evropskem biroju včlanjene države medsebojno podpirale, ne drži, saj sta i Belgija i Francija grobo kršili ta načela. Uvažati hmelj iz države kot je n. pr. Češkoslovaška, ki ni članica Evropskega biroja in ne izdati uvoznih dovoljenj za naš hmelj, to je za nas gola, umazana diskriminacija. Naša delegacija bo na letošnjem zasedanju Generalne skupščine v Londonu ponovno sprožila ta primer in zahtevala, da se o teh nečednih postopkih razpravlja.

Stanje v ostalih evropskih državah: V Avstriji so pridelali lansko leto ca. 500 centov hmelja. Avstrija ni članica Evropskega biroja za hmeljarstvo, saj se s proizvodnjo hmelja bavijo večinoma pivovarne same. Švica je pridelala 257 centov, Španija pa 3.300 centov hmelja. Ugotovljeno je, da bo Španija v do glednem času povečala površine svojih nasadov in sicer do takšnega obsega, da bo lahko v celoti krila svoje potrebe po hmelju. Za Rusijo je bilo pojasnjeno, da ima ca. 2.500 ha, na katerih so lansko leto pridelali ca. 60.000 centov hmelja. Za Čehoslovaško cenijo površine na 8.300 ha, ki so lansko leto dali ca. 99.000 centov hmelja. Podatki za Rusijo in Češkoslovaško niso popolni, ker je nemogoče ugotoviti realno stanje.

Prodajne cene za lanski pridelek so bile povsod nižje kot za letnik 1952, tako n. pr. v Jugoslaviji za 25%, v Nemčiji za 50%, v Franciji za 50% i. t. d.

Jugoslavija: V Sloveniji je bilo konec leta 1953 zasajenih 1.602 ha površin s hmeljem. Razen tega je še na področju Vojvodine ca. 180 ha. Skupni pridelek v Sloveniji je znašal 33.536 centov. Površine se bodo v letošnjem letu verjetno skrčile za ca. 100 ha, zaradi visokih pridelovalnih stroškov oziroma zaradi pre nizkih odkupnih cen in zaradi izredne težave pri nabavi hmeljev. Poleg tega na krčenje nasadov očitno vpliva tudi nenormalno stanje na svetovnem tržišču, zlasti stanje na evropskem hmeljskem trgu. Čeprav so dane možnosti za razširitev hmeljskih nasadov na ca. 2.000 — 2.500 ha, kar bi bilo v skladu s predvojnimi površinami, pa ni izgledov, da bi se v do glednem času površine povečale, vsaj dokler se ne normalizirajo pogoji na tržiščih in ne uredijo odkupne cene. Naši delegati so se strinjali s tem, da je nujno skrčiti hmeljske površine, toda v Jugoslaviji šele takrat, ko bo dosegla dovoljene površine, t. j. ca. 2.000 ha. Evropskemu biroju smo sporočili, da se naši nasadi v letošnjem letu bistveno ne bodo spremenili.

Na seji smo lahko ugotovili, da imata Anglija in Jugoslavija najbolj urejeno odkupno in prodajno mrežo. V Angliji provenienčni zakon najboljše funkcionira. Nam so navzoči delegati večkrat izjavljali n. pr.: »Lahko vam Jugoslovanom, ko imate odkupno in prodajno mrežo na višku.« Ugotovili smo, da je potrebno v naši državi še več povezave med Hmeljarskim odborom, kot zastopnikom producentov in trgovskim podjetjem HMEZAD, ki izvaža naš hmelj. Naše podjetje HMEZAD je letos storilo vse, da se hmelj proda pravočasno in po primernih cenah. Druge države so šele pričele ali pa šele končale z obiranjem, ko je naše trgovsko podjetje prodalo že ca. 90% pridelka. To je vsekakor lep uspeh in je želeli, da bi HMEZAD tudi v bodoče budno spremljal dogajanje na svetovnem tržišču ter okretno izvrševal nalogo,

ki mu je poverjena. Stanje v trgovini s hmeljem po drugih državah, kot smo videli na seji Evropskega biroja, nas je še enkrat prepričalo, kako neosnovane so bile vesti, ki so se pred časom širile po Savinjski dolini, da HMEZAD ne vodi pravilne politike. Še enkrat smo lahko videli, da takšne vesti lahko samo škodijo, ne morejo pa koristiti naši hmeljski proizvodnji in trgovini.

Evropski biro za hmeljarstvo je osvojil predlog naših zastopnikov, da se naj vrši zasedanje Generalne skupščine Evropskega biroja za hmeljarstvo v Londonu od 6. do 8. avgusta in ne od 12. do 14. avgusta, kot je bilo prvotno določeno. Našim delegatom je bilo pojasnjeno tudi, da znaša članarina Jugoslavije 75.000 Fr. Frs.

Na osnovi poročil in razprave je bila končno sprejeta sledeča resolucija:

1. Poleg ostalih vprašanj je seja obravnavala stanje v hmeljarstvu v posameznih državah in ugotovila, da rezultira nadprodukcija hmelja v letu 1953 v Evropi iz dveh vzrokov:

- a) Razširitev hmeljskih površin na osnovi zastarelih podatkov o dejanskih potrebah po hmelju;
- b) Rekordna letina na teh povečanih hmeljskih površinah.

Znaten del rekordne žetve v preteklem letu je bil, na žalost, odprodan pod proizvodnimi stroški zaradi zelo nizkih in nepotrebnih nižjih ponudb.

Večina pivovarn je s povečanjem zaloga po nizkih cenah znatno pripomogla k pospeševanju prodaje.

Za organiziranje evropskega hmeljskega tržišča je obravnavati dva problema:

- a) Prilagoditev nacionalnih hmeljsko-tržiščnih organizacij, ki sedaj obstojajo;
- b) Izdelati določene limitne pogoje, da bi se preprečili ekstremni učinki navzgor ali navzdol na svetovnem trgu in to v interesu vseh udeležencev (producentov, trgovine in pivovarn).

Na podlagi tega ugotavlja predsedstvo, da je nujno potrebno pripraviti določene ukrepe za reguliranje proizvodnje odnosno evropskega tržišča s priporočilom včlanjenim državam, da izvršijo te ukrepe po svojih nacionalnih organizacijah.

Pri tem je potrebno stremeti za naslednjim:

- a) Najprej oskrbeti svojo deželo z lastno žetvijo;
- b) Količino hmelja za izvoz določiti v skladu s potrebami pivovarn in ob upoštevanju lastne produkcije;

c) Uvoz kvalitetnega pridelka, kjer je v deželi na razpolago, se naj po možnosti izvrši šele tedaj, ko je lastna produkcija že odprodana.

Včlanjene dežele se trudijo v gentlemen's agreement (medsebojni dogovor) doseči uresničitev teh načel in ugotovijo, da bi njih kršitev pomenilo neprijeteljsko dejanje proti ostalim partnerjem.

V Evropskem biroju za hmeljarstvo združene dežele zastopajo stališče, da je ureditev evropskega hmeljarskega gospodarstva odvisna od določil posameznih dežel glede na reguliranje hmeljskih površin, ureditev tržišča in sličnih ukrepov, ki naj krijejo proizvodne stroške in omogočijo malo rento.

Iz navedenega je razvidno, da je za nas Jugoslovane važno, da še nadalje ostanemo člani Evropskega biroja za hmeljarstvo, ker bomo na ta način o delu kakor tudi o trgovini posamezne evropske države pravočasno informirani. Imeli bomo tudi možnost za eventualne pritožbe proti sličnim pojavom, kot so se zgodili v letošnjem letu in ki so škodovali našemu izvozu. Izgleda, da bo Evropskemu biroju uspelo, da se bodo v vseh deželah — članicah, ustanovile prodajne zadruge. Na ta način bo privatna trgovina s hmeljem omejena in bodo večinoma zadruge sporazumno usmerjale svetovno trgovino s hmeljem.

Splošno mnenje je, da žlahtnega hmelja Slovenija ne bo pridelala še dolgo toliko, kolikršne so potrebe po našem hmelju na svetovnem trgu. Savinjski hmelj je enakovreden vsem drugim žlahtnim hmeljem na svetu. Zaradi tega si moramo prizadevati za dvig kvalitete in za hektarski donos.

Ker so podani vsi pogoji, da se lahko naše hmeljarstvo brez rizika nadalje širi in razvija, nas čakajo v bodoče naslednje naloge: Nasadov v prihodnjih letih ne bomo krčili, nego širili. Za nove nasade bomo že letos pričeli s selekcijo v lastnih hmeljiščih. V prihodnje bomo posvečali vso pozornost zatiranju raznih škodljivcev, peronospor in rdečega pajka. Zaščitna služba po Kmetijskih zadrugah mora nemoteno funkcionirati. Naših nasadov ne smemo prepustiti enaki usodi, kakor lansko leto. Pridelek slabega blaga je voda na mlin inozemskim producentom. Tuji gostje, kateri bodo obiskali naša hmeljišča, ne smejo najti okuženih nasadov. Lansko leto so Belgijci izkoristili to priliko, ko so videli naše okužene nasade, v svojo korist ter intervenirali pri svoji vladi za prepoved uvoza našega hmelja z motivacijo, da je lastni domači pridelek prav toliko vreden kot naš hmelj. Leto 1953 naj nam bo v opozorilo, da Jugoslavija ne bo mogla svojega hmelja plasirati na svetovnem tržišču, ako ne bo po barvi in kvaliteti odgovarjal pivovariteljem.

Pridelovalni stroški so leto za letom višji. Nujno je, da zvišamo hektarski donos in s tem znižamo pridelovalne stroške. Zato pa moramo založiti našo že tako izčrpano zemljo z veliko količino hlevskega in umetnega gnojila. Da pa ne bomo po nepotrebnem trošili denarja za umetna gnojila, bomo zemljo dali v analizo hmeljarskemu inštitutu, kjer bodo ugotovili koliko in kakšna gnojila ji manjkajo. Za naše hmeljarstvo je to važen činitelj, ker v bodoče ne bomo trosili umetnih gnojil kar na »slepo«, temveč bomo zemlji dali le gnojila, za katera bo analiza ugotovila, da jih potrebuje.

Take in slične nasvete smo že večkrat čitali v našem glasilu, vendar smatram za potrebno, da to ponavljamo toliko časa, dokler ne bo sleherni hmeljar po teh priporočilih delal.

Za doseg tega cilja pa ni potrebna samo sposobnost, marljivost in dobra volja našega hmeljarja, temveč odločuje tukaj vrsta drugih činiteljev, ki bodo

pomagali našemu hmeljarju do uspeha. Predvsem Kmetijske zadruge, Hmeljarski odbor, Glavna in Okrajna zadružna zveza, Zbornica za kmetijstvo i. t. d. To so ustanove, katere so poklicane, da bodo pomagale po svojih strokovnjakih z nasveti, priporočili in intervencijami premostiti vse težave, ki še danes ovirajo naše napredno hmeljarstvo.

Prvenstveno je treba urediti kreditno sposobnost naših Kmetijskih zadrug na vasi. Zadruge morajo dobiti dolgoročne investicijske kredite z največ 2—3% obrestno mero. Nadalje kratkoročne kredite po sprejemljivi obrestni meri, da si bo kmet med letom nabavil zaščitna sredstva, umetna gnojila, premog i. t. d. Ta kratkoročni kredit naj traja devet mesecev. Nabava hmeljev se naj smatra kot investicijsko posojilo za dobo petih let z največ 3% obrestno mero. Kredite za hmeljeveke naj daje zadruga, seveda brez kompliciranja, kot je danes v kreditnem sistemu. Naše zadruge in hmeljarje moramo preskrbeti z zadostnim številom motornih in ročnih škroplilnic. Zaščitnih sredstev naj bo dovolj na razpolago v vsaki zadrugi. Amortizacija osnovnih sredstev se mora znižati, sicer bo naša mehanizacija brez koristi, ker se je traktor pričel umikati konjski vpregi. Posredovati je treba za čim cenejši prevoz slame iz Banata in Vojvodine. Naša zemlja je izredno revna na humusu, v Banatu je cena slami sprejemljiva, vendar je naš hmeljar ne more nabaviti, ker so prevozni stroški previsoki. O šoti sem pisal že v prejšnji številki.

V bodoče je treba hmelju določiti tako odkupno ceno, da bo naš napredni hmeljar kril vse izdatke za pridelovanje res prvovrstnega hmelja.

To so vprašanja, katera moramo rešiti, ako hočemo še nadalje obdržati priznanje, ki ga dajejo našemu hmelju v tujini.

Zvedeli smo, da je Okrajna zadružna zveza v Celju osnovala lastno hranilnico v namenu, da bo našemu kmetu pomagala do cenejših kreditov. Ta ukrep Okrajne zadružne zveze vsi hmeljarji pozdravljamo!

Merodajni činitelji že razpravljajo o nekaterih zgoraj navedenih vprašanjih. Nadejamo se, da bodo rešena v splošno korist. Naloga nas vseh je, da pristopimo k reševanju teh problemov in z združenimi močmi storimo vse, kar je v naši moči, za napredek in procvit našega hmeljarstva.

Pri hmelju - temeljito in premišljeno!

Kakor moramo vsako poljsko kulturo gojiti in obdelovati, če hočemo doseči primeren pridelek, tako moramo še z večjo vnemo obdelovati naša hmeljišča. Hmelj je zelo zahtevna rastlina, ki potrebuje ne samo dosti hranilnih snovi, pač pa tudi skrbne, temeljite in premišljene obdelave. Kdor ne pozna te rastline in celotnega procesa obdelovanja, tudi težko razume, koliko skrbi in naporega dela mora vložiti naš hmeljar, preden doseže svoj smoter — letni pridelek. Prav zaradi tega slišimo iz dneva v dan pritožbe pridelovalcev hmelja, da za svoje delo niso primerno plačani, da s prodajo hmelja ne dobijo povrnjenih stroškov in povračila za vloženi trud.

Kadar hočemo nekaj pridelati s čim manjšimi stroški in s čim manjšim delom in samo s povečanjem površin, takrat pravimo, da gospodarimo ekstenzivno. To je stvar računa. Če nam ta pokaže, da je za nas ugodnejše gospodariti ekstenzivno, s čim manjšimi izdatki in s čim manjšim delom, potem se nam tak način izplača. Tudi pri nas gospodarijo nekateri na ta način, pa čeprav se tega niti ne zavedajo.

Drug način gospodarjenja je intenziven. V tem primeru proizvajalec ne štedi niti z delom niti z de-

narnimi izdatki, ki jih vlaga v pridelovanje. Ta način je v nekaterih primerih pridelovanja nujen. To se pravi, če bi neki kulturi, recimo krompirju, ne dali tega, kar lahko zagotovi povečan pridelek, potem bi se nam pridelovanje ne izplačalo. Ker pa smo v tem primeru dali od sebe vse, kar je za rast in razvoj potrebno, t. j. pravilno in pravočasno obdelovanje, gnoj in druga sredstva, je tako pridelovanje še kolikor toliko donosno.

Pri hmeljarjenju smo primorani gospodariti intenzivno. Kakor smo že rekli, hmelju moramo dati vse, kar potrebuje za polno rast. Pri tej kulturi ne moremo oz. ne smemo gospodariti ekstenzivno, ker bi bil pridelek pičel in kakovostno slab. Tak način bi nas gospodarsko upropastil.

Za gojitev hmelja je zatorej predvsem važno gnojenje in obdelovanje.

Kakor ima vsaka dejavnost nekakšno mejo, tako jo ima tudi gnojenje. Če pravimo, da moramo dati hmelju vse, kar potrebuje za polno rast, je treba to razumeti tako, da ga ne smemo gnojiti premalo, pa tudi ne preveč. Čestokrat delajo naši hmeljarji napako, ker uporabljajo premajhne količine hlevskega

in prevelike količine umetnega gnoja. Zlasti z dušičnatimi gnojili so preradodarni. Zakaj? Največkrat jih zapelje želja po izredno bujni rasti in temno-zeleni barvi, ki je posledica oz. učinek dušičnatih gnojil. Lep videz hmeljišča jim še utrjuje pričakovanje po obilnem in kakovostnem pridelku. In posledice? Sicer ne vselej, pač pa v večini primerov nastopi razočaranje. Mnogo »hoste«, redki cvetni nastavki in zato tudi redke preraščene kobule, torej količinsko in kakovostno slab pridelek.

To je ena plat napake. Poznamo pa še drugo. Z dušičnatimi gnojili pregnojena rastlina je puhla, ni odporna proti boleznim in vremenskim neprilikam. Poglejmo žita! Vsako, ki je dobilo preveč dušika, poleže, napada in uničuje ga »rja«, kakor pravimo. Hmeljska rastlina sicer ne more poleči, je pa občutljiva in lanska letina nam je dala nešteto primerov, kot svarilo, da ne smemo delati tako. Nekateri hmeljarji pa kljub temu radi pozabljajo na te stvari.

Istočasno z dušičnatimi gnojili moramo zaradi tega uporabljati še fosfatna in kalijeva. Na videz sicer niso tako učinkovita, ne dajejo tako očitnega rezultata, vendar pa bolj skrivnostno nudijo za razvoj rastline potrebne snovi. Brez njih ne moremo pridelati kakovostnega hmelja. To je že nekako stara pesem, ki pa jo je treba ponavljati toliko časa, da bo udušila vprašanje: »Katera štupa je za hmelj najboljša?«.

Ko ugotavljamo, da prevelika količina dušika lahko neugodno vpliva na razvoj hmeljske rastline, je pri tem treba odgovoriti še na nekaj. Marsikateri hmeljar je pri odločanju, katere vrste umetnih gnojil bo uporabljal, še preveč površen. Nikakor se noče vsaj nekoliko poglobiti v razmišljanje o sestavi in učinkovitosti posameznih umetnih gnojil. V primeru, da takšnemu hmeljarju očitaš preveliko uporabo dušičnatih gnojil, ti mirno odgovori, da je potrosil le malo apnenega dušika, večje količine pa kalkamonsalpetra — pa še morda čilskega solitra. S svojim odgovorom se je hotel opravičiti, ker marsikateri hmeljar smatra za dušičnato gnojilo le apneni dušik.

Kakor je treba šteti našim hmeljarjem v dobro, da so skrbni in izredno pridni, vendar pa so pri svoji delovni vnemi le nekoliko prepovršni, zlasti pri uporabljanju umetnih gnojil. Priznati jim moramo njihovo vsestransko varčnost, z izjemo pri uporabi umetnih gnojil. Vemo, da je med hmeljarji stalna in vendar tiha tekma, kdo bo imel lepši hmelj in kdo ga bo več pridelal. V tem prizadevanju pa marsikdo pretirava. Rad bi hmeljsko rastlino prisilil in hoče to napraviti s tem, da ji bo dal čim več umetnega gnoja. Zato imamo mnogo primerov, ko nekateri trosijo umetna gnojila takrat, kadar jih nihče ne vidi. Če so ga trosili prekomerno, so seveda goljufali sebe. Povzročili so si nepotrebno delo in denarni izdatek.

Za dvig pridelka je poleg gnojenja še večjega pomena obdelovanje zemlje, v našem primeru hmeljišča. Izkušnje v nekaj desetletjih so nam marsikaj pripovedale k lažjemu, enostavnejšemu in hkrati bolj temeljitemu obdelovanju. Naši predniki so vsekakor gojili hmelj — vsaj kar se obdelovanja tiče — pod težjimi pogoji, kakor mi. Takrat še niso imeli toliko izkušenosti in pripomočkov. Kakor vemo, so še pred nekaj desetletji hmelj okopavali, ob ugodnih vremenskih prilikah z motiko, ob neugodnih, to je ob sušnih dobah, pa tudi z rovnico. V današnjih časih bi tega ne zmogli več. Motiko in rovnico je zamenjal deloma plug, večinoma pa kultivator.

Z obdelovanjem v prvi vrsti zatiramo plevel. Ta po eni strani jemlje hmelju hranilne snovi, po drugi strani pa zadržuje vlago (dež, rosa), kar pogosto vpliva na razvoj peronospor. Prav tako pa tudi s svojo navzočnostjo neugodno vpliva, zlasti na mlade hmeljske rastline, ki jim jemlje zrak, svetlobo in toploto.

V drugi vrsti je obdelovanje važno zaradi rahljanja zemlje. To delo pa ni samo sebi namen. Rahljamo jo predvsem zaradi zračnosti. Brez zraka ne živi oz. ne uspeva nobena živa stvar in tudi rastlina ne. Zrak ni potreben le koreninam, potreben je tudi za razvoj drobnoživk, ki presnavljajo hmeljski rastlini nedostopno hrano. Torej, to je smoter kultiviranja.

Hmeljski gnoj ne pride do veljave le kot gnojilo, pač pa v veliki meri kot regulator zračnosti in vlage v zemlji. Kjer je zemlja pognojena, je vedno tudi rahla in s tem tudi zračna in vlažna. Takšna zemlja je rodovitna, za obdelovanje bolj primerna in tudi umetna gnojila pridejo v njej prej in v večji meri do učinka. Nasprotno pa je negnojena zemlja trda, pusta, in za obdelovanje težka. V njej rastlina težko živi, kar se odraža v rasti in seveda tudi v pridelku.

Obdelovanje zemlje ima torej omenjeno nalogo in namen. Mora pa biti smotrno. Tako na primer moramo obdelovati zemljo ob sušnih dobah večkrat kot pa v vlažnih. Če pustimo zemljo, ki je pohojena in zbita, tudi po deževju le nekaj dni, postane popolnoma suha. Z rahljanjem pa ji obdržimo vlago in rahlost. Vse to pa je važno za rast in razvoj hmeljske rastline.

Rahljanje zemlje s kultivatorjem pa nikakor ne sme biti izvršeno enostransko. Tako na primer lahko spomladi, ko je v sredini vrst nakopičena zemlja, kultiviramo po mili volji globoko. Zemlje je toliko, da ne bomo zlepa prišli do korenin. Po prvem obsipanju moramo biti že previdnejši, ker je količina zemlje po sredini že zmanjšana.

Posebno previdni pa moramo biti pri kultiviranju po drugem obsipanju. Večino zemlje smo namreč obrnili k vrstam in je po sredini že skoraj primanjkuje. Tu pridemo kaj kmalu do korenin. Če rahljamo pregloboko, trgamo in pulimo najvažnejše korenine in tako povzročamo hmeljski rastlini veliko škodo. Zato se bomo vedno ravnali po pravilu: zemljo rahljajmo, toda tako, da bo koristilo in ne škodovalo.

Prvo obsipanje, ki ga skušajmo izvršiti čim se je hmeljska rastlina dvignila od tal in se oprijela hmeljevke, je zelo važno. S tem delom pokrijemo oz. zasujemo droben plevel in mu onemogočimo rast, istočasno pa podsujemo z zemljo trte, ki začnejo potem novo življenje. Iz njih požene nešteto drobnih rosnih korenin, ki uspešno pomagajo rastlini pri njeni prehrani. Če dvignemo trte iz zemlje, so, kot bi bile kosmate.

Z drugim obsipanjem ne smemo predolgo odlašati. Začetek julija naj bo za to delo zadnji čas. V juliju je hmeljska rastlina v najbujnejši rasti, ko poganja obrastke (panoge) in cvetne nastavke. Zato si z vso vztrajnostjo išče hrane s pomočjo drobnih korenin, ki se nahajajo v največjem številu po vsaki strani sadike, to je tam, kjer pri obsipavanju s plugom odrežemo brazdo. Prav zaradi tega je pravočasno obsipanje velike važnosti, ker takrat teh korenin še ni in začnejo rasti šele v prisuti zemlji. V primeru pa, ko smo z obsipanjem zakasnili, so se koreninice že razrastle proti sredini hmeljskih vrst in jih potem s plugom spodrežemo in obrnemo. Razrast teh korenin je tako močan, da se iz njih ustvarjajo pravcate kepice, ki se, kot mali ježki, kotaliijo po brazdi. Tak primer pa nas prepričevalno opozori, da delamo hmelju škodo. Brazda pa se v julijski pripeki izsuši in tako izgubimo za rastlino prepotrebno vlago na najobčutljivejšem mestu — na območju rosnih korenin.

Edina obdelava, ki jo v juliju še brez škode opravimo, je plitko kultiviranje po sredini. S tem delom uničujemo drobno zel in prekinjamo kapilarnost in s tem ohranjamo zemeljsko vlago. Z drugimi načini obdelovanja pa hmelja v tej kočljivi dobi ne motimo! Tako bomo koristili rastlini in istočasno tudi sebi!

I. K.

PRILOGA

Po neurju in poplavi prizadetim hmeljarjem

Grozna nevihta, ki je divjala 4. junija zvečer, je povzročila ogromno škodo na skoraj celotnem področju celjskega in delno šoštanjkega okraja.

V Hmeljarjevi prilogi dajemo nekaj nasvetov za hmeljarje in kmetovalce sploh, ki jim je nevihta odnosno poplava uničila ali ogrozila hmeljišča, polja in travnike.

Največja škoda je na tistih zemljiščih, ob naraslih potokih, kjer je podivjana voda odplavila vso živo zemljo, navadno s kulturo vred, in nanese nanje kamenje in najraznovrstnejšo drugo navlako. Kjer se je tok hudournikov že umiril, ni odnašal s seboj več ornice, pač pa je odlagal na travnike in polja glen, kamenje in najrazličnejše predmete. Najmanj škode je povzročila povodenj na zemljiščih, kjer je voda samo narasla in se tudi kmalu odtekla.

Obdelava poplavljenih zemljišč. Na njivah in travnikih, kjer je voda samo narasla in nato odtekla, ukrepajmo takole: najprej pustimo, da se zemlja primerno osuši. Če na raznih mestih voda močno zastaja, skušajmo z odprtimi drenažnimi kanali prekomerno vodo odvesti. Osušeno zemljo plitko prerahljajmo z okopalniki, planeti ali branami tako, da zemljo prezračimo. To rahljanje odnosno okopavanje večkrat ponovimo. Kjer se je voda dalj časa zadrževala, počakajmo, da se zemlja toliko osuši, da se napravi na vrhu iz mulja skorja, katero z obdelovanjem uničimo. To velja za polja, kjer

imamo okopavine odnosno hmeljišča. Pri poležanih žitih in travnikih pa počakajmo, da se bo dvignila. Ker žita še niso cvetela, se bodo, razen na posebno uničenih zemljiščih, kmalu popravila. Če se ne bo dvignilo celo stebelce, se bo pa dvignilo vsaj zadnje kolence. S košnjo na poležanih travnikih počakajmo toliko časa, da nam bo dež izpral zablateno travo, ker sicer zamuljeno seno lahko uporabljamo samo za steljo. Kjer sta trava ali žito tako uničena, da se ne bosta več dvignila, ju pokosimo, posušimo za nastilj in čimprej odstranimo, da bomo lahko njive še enkrat zasejali, na travnikih pa pridelali vsaj otavo.

Na zemljiščih, kjer nam je vodni tok v glavnem nanašal, naredimo takole: kjer je nanešen samo mulj ali pesek, njivo na novo preorjimo in zasejmo. Na težkih zemljah lahko zaorjemo tudi debelejši grušč, ki nam bo v ilovici služil kot drenaža. Večje kamenje in razno navlako pa moramo, čim nam čas dopušča, odpeljati z njiv in s travnikov. Na posestvih, kjer je voda nanese dosti organskih odpadkov, teh ne zažigajmo, ampak kompostirajmo in na ta način vsaj nekoliko omilimo veliko potrebo po organskih gnojilih.

Na hmeljiščih, kjer je voda nanašala, odstranimo dračje in večje kamenje, z muljem zasuče sadeže pa odkrijmo z motiko. Izruvane hmeljevke čimprej postavimo.

Na travnikih, kjer nam je rečni nanos travo pokrili, odstranimo ropotijo in kamenje, pustimo pa travo, da se skozi glen sama prebije. Če površina zaradi nanešene zemlje ni ravna, jo izravnajmo, da bomo pozneje lahko kosili.

Najteže so poškodovana zemljišča, kjer je voda živico odnesla. Na takih hmeljiščih moramo čimprej odkrite sadeže prigrniti z zemljo, da nam sonce ne bo uničilo podzemnih delov. Če je voda pustila kaj žive zemlje med vrstami, uporabimo to za zagrebanje sadik. Če pa na hmeljišču ni več živice, jo navozimo iz ozar in parobkov drugih njiv ali pa živico z roba gozda ali žive meje. Gozdni humus za hmeljišče ne smemo uporabljati, ker je preveč kisel. Lahko ga pa uporabljamo za druge kulture kot za krompir. Ko smo hmeljne sadeže pokrili z godno zemljo, jim postavimočasne opore, če nam je hmeljevke odnesla voda. Za to uporabimo lahko fižolovke ali pa drugo primerno kolje. Opozarjamo, da se bo ves najden odplavljen material razdeljeval lastnikom procentualno po nastali škodi. Tako tudi hmeljevke.

Kjer je z okopavino vred odnesla voda vso živo zemljo, moramo sedaj mrtvico zelo plitko preorati in šele v prihodnjih letih brazdo postopoma poglobljati. Zlasti moramo paziti tam, kjer je mrtvica glinasta, da ne bo oranje globlje kot 6–8 cm. Samo, če imamo na razpolago hlevski gnoj lahko orjemo 10–15 cm globoko, moramo pa vso površino pognojiti, da vnesemo v zemljo novih bakterij. Najboljše pa je, če nam je mogoče, da na zemljišče, kjer je vsa živica odnešena, navozimo drugo godno zemljo, kot smo že omenili, iz parobkov, ozar ali pa iz zemljišč, kjer smo morali kopati drenažne jarke.

Gnoj enje. Na vseh zemljiščih, kjer je naneslo zemljo, in kjer je zemljo odplavilo, bi bilo potrebno gnojiti s hlevskim gnojem, odnosno s humusnimi gnojili. Seveda pa bo tolikšne količine hlevskega gnoja ob tem času težko dobiti. Zato si bomo morali pomagati z umetnimi gnojili, vendar na zelo pustih zemljah ne s prevelikimi dozami.

Hmelju bomo gnojili na zemljiščih, kjer je voda tekla, z 200–300 kg kalkamonsalpetra ali čilskega solitra, s 300 kg kalija in s 300 kg super-

fosfata. Na hmeljiščih, kjer je voda samo stala, bomo dali polovično količino gnojil.

Okopavinam in povrtninam gnojimo z vsemi tremi gnojili, kalijevimi, dušikovimi in fosforjevimi. Za 1 ha okopavin rabimo 200 kg kalkamonsalpetra ali čilskega solitra, 300 kg kalija in 400 kg superfosfata. Precejšnja količina fosforja je potrebna zato, da bo vegetacija rastlin čim krajša.

Na zemljiščih, kjer voda ni odtekala, ampak samo opadala, bomo gnojili samo s polovično dozo zgoraj omenjenih količin.

Umetna gnojila bomo dali v dveh obrokih, enega takoj, drugega pa pred cvetjem. Umetni gnoj moramo spraviti vsaj 5 cm globoko v zemljo, da se ne bo pojavljala skorja.

Nova setev. Na zemljiščih, kjer moramo na novo sejati, imamo sedaj čas, da posadimo krompir, proso in ajdo, eventualno koruzo hitrico in krmne rastline kot koruzo, peso, kolerabo, krmni ohrovt in razne krmne mešanice. Kar se tiče krompirja, bi še lahko posadili srednje pozne sorte, kot so: Boehmov srednji rani, srednje pozni rožnik, jubelj, kardinal, oneidovec. Pozno sejani krompir daje odlično semensko blago, moramo ga pustiti zoreti čim dalj je mogoče. Če moramo cimo pred zrelostjo pokositi, moramo pustiti krompir vsaj še 5 dni v zemlji, ker nam sicer rad v kleti gnije. Koruzo za zeleno krmo bomo sadili najmanj 60 cm narazen, pa precej na gosto, in jo bomo 2–3 krat prekultivirali. Za krmo jo bomo porabili v mlečni zrelosti. Za krmno mešanico bomo na zemljiščih, kjer je zemlja ostala, sejali koruzo, sončnice, grahorico in ajdo. Na pusti zemlji pa, kjer je bila živica odnešena, pa samo koruzo in grahorico. Sončnice in ajda na siromašni zemlji ne uspevata.

Še vedno imamo čas, da nasadimo vrtnine kot: paradižnik, papriko, kolerabo, zelje, ohrovt, evetačo, rdečo peso in visoki fižol za stročje, medtem ko je setev nizkega fižola bolj tvegana. Sejemo še lahko tudi špinačo, endivijo, radič in grah.

Vse potrebe po umetnih gnojilih, semenu in sadikah prijavite občinski komisiji za ocenjevanje škode, nastale po neurju, da bo vsa gnojila in semena lahko čimprej preskrbela.

Iz Inštituta za hmeljarstvo